

Történeteket a szomszédból:

Élet a vöröslő nap alatt

(Az orosz-ukrán válság)



Hajlamosak vagyunk azt gondolni, háborúk csak messze tőlünk dúlnak, de elég a szomszédos Ukrajnáig mennünk érte. 2013-ban minden egy ártatlan tüntetéssel indult, amit később az ország legvéresebb napjaként emlegettek. Idén 5 éve annak, hogy békétlenség uralkodik.

Az interjú az orosz-ukrán konfliktust dolgozza fel; a helyszín Ukrajna, azon belül Kijev, Donyeck és Harkov. A témában olyan egyetemista diákok szólalnak meg, akik jelen voltak a háború eseményeinél, és akik élete örökre megváltozott ennek hatására. A cikkben egy orosz fiatal is elmondja, hogyan látja a helyzetet.

Az írás nem foglal állást, nem alkot véleményt, igyekszik a szereplők szemén keresztül bemutatni a valóságot. A teljes nevük kérésükre nem szerepel. Hálás vagyok nekik a közreműködésért.



Maidan-Kijev, Ukrajna

A gyűjtőszinór egy 2013-as kijevi tüntetés volt Viktor Yanukovych, ukrán elnök döntése ellen, aki felfüggesztette az Európai Unióval a csatlakozási tárgyalásokat. Az unió pártiak az Euromaidan néven emlegetett térre vonultak. Senki nem sejtette, mekkora lavinát indít el- meséli V.G, aki ekkor még a fővárosban élt. Az történetek hatására később Svédországban kezdte meg egyetemi tanulmányait. Azóta sem tért vissza hazájába.

Mi robbantotta ki az ellentétet Ukrajna és Oroszország között?

A konfliktus az ország belsejéből indult. Minden egy tüntetéssel kezdődött (Euromaidan) Kijevben, ahol diákok azellen szólaltak fel, hogy Viktor Yanukovych akkori elnök felfüggesztette az Európai Unióval kötött társulási megállapodás aláírását, és szorosabbra akarta fűzni a kapcsolatot Oroszországgal. A fiatalok emiatt sztrájkolni kezdtek.

Elnökként úgy kellett volna véget vetnie a helyzetnek, hogy eleget tesz a követelésnek, de ő valami rettenetes lépést tett. Bevetette a rendőrséget, akik ekkor még gumibotokkal léptek fel a tömeg ellen. Ezzel viszont azt érte el, hogy a nép jobban feldühödött, és egyre többen csatlakoztak a kormányellenes tüntetésekhez. Néhány hét után elszabadult a pokol. A rendőrség már nem gumibotokkal oszlatta a tömeget, hanem fegyverekkel, mesterlövészeket is bevetve. Rengetegen meghaltak, köztük sok egyetemista. Yanukovych Oroszországba menekült időközben, mert tudta, hogyha Ukrajnában marad, megölik.

Hogyan került képbe Oroszország?

A Krím-félszigeten is elkezdődött valami. Az emberek változást akartak, mert nem voltak elégedettek az életszínvonalukkal. Oroszország ezt kihasználva segítséget ígért az ott élőknek, hogy ha csatlakoznak az Orosz Föderációhoz, jobb szociális ellátást, fizetéseket fognak kapni. A helyiek népszavazásban dönthettek arról, hova szeretnének tartozni. Nagyjából 80% mondta azt, hogy Oroszországhoz, így Oroszország „elvette” a Krímet, persze ez nem volt legitim.

Ukrajna válaszként háromszoros áron adta az áramot, a vizet és az élelmiszert a félszigetnek. Ez még nagyobb elégedetlenséget és dühöt szült. Eközben Oroszország nem tarott be semmit az ígéretei közül.

A Krím mintáját követve Donyeckben és Luhanszkban is népszavazást tartottak. Az eredmény egyértelmű volt, Ukrajnától el akarnak szakadni, de ezt a kormány nem vette figyelembe. Tüntetések kezdődtek, amik hamar erőszakos zavargásba csaptak át. Ekkor már önálló államot követeltek. Oroszország pedig kihasználta a helyzetet, és az orosz ajkú lakosság védelme címén katonákat küldött a területre.

A hírekben hallhatjuk azt a kifejezést, hogy szakadárok (szeparatisták). Kik ők pontosan?

Olyan hétköznapi emberek, mint te vagy én, igazából bárki lehet. Azokat nevezzük így főleg Kelet-Ukrajna részén, akik nem akarnak Ukrajnához tartozni. A szakadárok és az orosz katonák egyébként együtt vannak, persze ezt hivatalosan nem ismerik el az oroszok.

Mit mond Ukrajna és Oroszország a fennálló helyzetről? Beszélhetünk háborúról?

2014-ben polgárháború volt, mert Ukrajna két része között állt fenn a konfliktus (akik csatlakozni akartak az Unióhoz, és akik nem), de mikor az oroszok betörték, egyértelműen háborúról. Bár Ukrajna fél kimondani, mert így biztosan nem lehetünk később uniós tag. A médiában hosszú ideig csak ellenségként emlegették őket, persze mindnyájan tudtuk, kivel állunk szemben.

Oroszország pedig tagadja, hogy valaha is megtámadta az országunkat. Sokáig azt sem ismerték el, hogy a hadsereg jelen van Ukrajnában. Később már azt mondták, a polgárháború megfékezése volt a cél, hogy segítséget nyújtsanak a területen élő orosz nyelvű lakosoknak.

Minden ember másként gondolkozik a témáról, de amit ukránként elmondhatok, hogy Oroszország szörnyű dolgokat tett.

Szerinted mi lesz a végkimenetel?

Nem akarok találgatni, de Ukrajna vagy teljes megújuláson fog keresztül menni vagy eltűnik a térképről, ez a két lehetőség van. Az biztos, a következő 10-20 év borzalmas lesz.

Donyeck, Kelet-Ukrajna (Donyecki Népköztársaság)



2014 áprilisában tüntetők elfoglalták a megyei tanács épületét és kikiáltották a Donyecki Népköztársaságot. Ukrajna nem ismerte el, ezért a szakadárok fegyvert ragadtak, amire válaszként bevetették a hadsereget. Oroszország szintén katonákat küldött a területre. Az összecsapásokban a város háborús övezetté vált, aminek főként a civil lakosság esett áldozatul. Az akkor 14 éves Hanna szüleiivel menekülni kényszerült, de máig emlékszik az ott átélt borzalmakra.

Miben látod a háború okát?

Nem ismerjük a teljes igazságot. Több teória is van arra, hogy mi robbantotta ki pontosan a konfliktust. Az egyik szerint, hogy Ukrajna egy része függetlenedni akart Oroszországtól. Azonban az ország keleti fele, mint ahogy Donyeck inkább Oroszország felé húzott.

Mi a véleményed a Donyecki Népköztársaságról?

Szerintem Donyeck nem akart független lenni, Oroszország része akart lenni.

Szerinted Oroszország agresszívan lépett fel?

Igen, a szakadárokkal együtt. Fegyvert adott a kezükbe, tankokkal tört be. Habár tagadták, de saját szememmel láttam az orosz hadsereget Donyeckben állomásozni.

Hogyan hatott az életedre a háború?

Ez a háború óriási hatással van az én és a családom életére. Harkovba költöztünk, és újrakezdtük az életet, persze minden vagyonunkat és a rokonainkat hátrahagyva. Nehéz döntés volt, de még gyerek voltam, így nem volt választásom. Mindannyiunkat rengeteg trauma ért.

Miben érezni az orosz hatást a területen?

Mindenben. A fizetőeszköz az orosz rubel, a hivatalos nyelv is az orosz, jobb ha senki nem szólal meg ukránul. Nincs ukrán bank jelen, kizárólag orosz bankba tehetik be az emberek a pénzüket, már ha lenne. A terület még jobban elszegényedett, nincs munkalehetőség, illetve a pénz nem sokat ér. Vannak helyek, ahol dolgozók élelmiszerben kapják a fizetésüket.

Kizárólag orosz televíziós csatornákat sugároznak, amik folyton propagandát közvetítenek. Az internetet és minden hírforrást a helyi kormány korlátoz. Egyszer a híradó azt állította, hogy Ukrajnában a családok megeszik a saját gyereküket. Őrületes volt az egész, rokonok hívtak minket, hogy valóban így van-e. A saját nagynéném elhitte a sok hazugságot. Gondolhatjuk, milyen agymosáson mennek keresztül ezek az emberek.

Mi a helyzet napjainkban, változott bármi?

Ukrajna többi része békés, Donyeckben semmi, 2014 óta tart a fegyveres konfliktus. Sokan meghaltak, vagy megsebesültek, mind katonák, mind a civilek körében. Rengetegen költöztek az ország más területeire. Sajnos a nővérem jelenleg is ott él a kisgyerekeivel, nem volt lehetősége elmenekülni. Nagyon félek, mi lesz velük.

Szeretnél hazatérni, ha jobb lesz a helyzet?

Igen, de egyelőre nem látok rá esélyt, hogy bármi javulni fog. Ukrajnának szüksége van Európa segítségére ebben a helyzetben.

Harkov, Kelet-Ukrajna



A ma már békés területnek számító Harkov város lakóinak mindennapjai is megváltoztak. Az itt élő 20 éves Veronika idézi vissza mi volt 5 évvel ezelőtt.

Hogyan emlékszel vissza 2014-es évre?

2014 nagyon kemény év volt a mi életünkben is. Nálunk is voltak hasonló megmozdulások, de végül sikerült békésen elrendezni. Viszont sok barátomat elvesztettem. Az egyikük épp otthon volt Donyeckben, amikor jöttek a tankok; rádólt a ház és meghalt. Mindent leromboltak, az épületekre

lőttek, az egész környék lángokban állt. Az iskolák, közintézmények sorra zártak be, Donyeckben megállt az élet.

Az ukrán kormány ekkor bevette a hadsereget, és hogy növelje a létszámát, sok fiatalt, köztük egyetemistákat is besoroztak. Anyukám a legnagyobb központi kórházban dolgozott ekkor. Azt mondta a halottasház tele volt huszoneves fiúk holttestével, akiket vonatokkal szállítottak oda, mivel más kórházakban már nem volt hely. Borzalmas látvány volt.

Bevezették a sorkötelességet?

Kezdetben még nem, de fél évvel később az elnök bejelentette, hogy mozgósítja a hadsereget, ezért akit csak lehetett elvittek katonának. A hadsereg elment értük az otthonaikba, munkahelyükre és elvitték őket. Mindenki félt, mi van, ha holnap az apámért vagy a testvéremért jönnek. Egy jó barátommal ez történt, aki egyetemi tanár volt, sajnos nemsokkal később elesett a harctéren.

Milyen hangulat uralkodik 2019-ben Ukrajnában? Beszélhettek nyíltan a témáról?

Azt mondhatni béke van az ország nagy részén, talán az árákon érezni a háború hatását. Cenzúra nincs, de jobb óvatosnak lenni, mert nem tudni ki-kivel van. Amikor bementem a boltba kenyeret venni, oroszul beszéltem. Az eladó nem akart megérteni, ezért elismételtem a kérést, mire dühösen (oroszul) azt mondta: „Fogd a kenyered és takarodj!”. Egy rossz mondat az életedbe is kerülhet. Az a baj, hogy ez nem egy nyílt háború, amit szemtől szembe vívunk az oroszokkal, megosztotta az országot, ezért egymás ellenségei is lettünk.



Moszkva , Orosz Föderáció

A teljes kép érdekében szerettem volna valakit megkérdezni a másik oldalról is. A 20 éves Sofia, aki Moszkvában él, örömmel segített, és beszélt az orosz álláspontról.

Mit gondolsz a témáról oroszként?

Nos, ez egy nehéz kérdés, mivel a saját véleményemet mondom el. Emlékszem azokra az időkre, amikor még Ukrajnát a testvérünknek mondták. Most meg sokan gyűlölik az ukránokat. Persze ebben nagy szerepe van a médiának, ami propaganda műsorokat sugároz, és manipulálja az embereket. A saját anyukám is elhiszi, amit a tv mond. Bennem nincs semmilyen ellenérzés Ukrajnával kapcsolatban.

Mi a véleményed, háborúban áll az országok Ukrajnával?

Nem nevezném háborúnak, mivel Oroszországra ez nincs hatással, nálunk nincsenek fegyveres összecsapások. A háború pedig mindig két ország területén zajlik, ez nem több mint kormányok közötti civakodás.

Szerinted később ebből lehet háború?

Nem hiszem, mint mondtam Oroszországban semmit nem érzünk ebből az egészből. Azért remélem, Ukrajna megoldja a belső feszültséget.

Bihari Bernadett Luca

2019, Magyarország